

Jesus en de evangeliën.

We kennen het verschijnsel “Bekende Nederlander” BN-er, en mensen die wereldwijd bekend zijn zoals Obama en Poetin. De geschiedenis kent ook heel bekende namen: Julius Caesar, Alexander de Grote, Karel de Grote, Erasmus. Naast al deze namen is de naam Jesus ook heel bekend. Misschien is deze naam wel het meest bekend uit de geschiedenis. Jesus als een bekende wereldburger, en velen geloven dat zijn leven betekenis heeft tot op de dag van vandaag. Vreemd genoeg weten we weinig over hem, we kunnen geen historische Jesus vaststellen: geen geboortedatum, geen geboortjaar. Het is de vraag waar hij geboren is, en wat er in zijn jeugd gebeurd is. We kennen ook geen sterfdatum, de sterfplaats is redelijk aannemelijk (Golgotha, net buiten Jeruzalem).

Evangeliën uit de Bijbel

We hebben de beschikking over evangeliën, die ons over hem vertellen, maar deze evangeliën zijn betrekkelijk verschillend en hieruit valt geen historische Jesus af te leiden. Bovendien, welke evangeliën moet je dan lezen, er zijn er vier in de bijbel opgenomen, maar er zijn er nog meer, de apocriefe. Vreemd genoeg weten we dus maar weinig met historische zekerheid en dat geeft theologen soms het idee dat Jesus ook geen historische figuur is, niet echt heeft geleefd. Zij mogen dat vinden. Het lijkt mij wel een heel sterk staaltje: na 2000 jaar niet echt geleefd te hebben, wordt je naam nog elke week genoemd. Het lijkt me dat Jesus wel degelijk echt geleefd heeft, ook al zijn er buiten de evangeliën geen bronnen die direct melding van hem maken. Maar wat voor mens is hij dan geweest? De vier Bijbelse evangeliën, vertellen elk op een eigen manier over hem. De verhaallijnen lijken op elkaar, maar de volgorde kan ook sterk wisselen. Als je bijvoorbeeld de verhaallijnen van de eerste paasdag naast elkaar legt, zie je overeenkomsten, maar ook sterke verschillen. Wat voor mens is hij geweest? En wat is zijn betekenis dan? Wat betekent deze zoon van mensen, die ook zoon van God genoemd wordt, voor zijn tijdgenoten, wat betekent hij voor ons? Geen eenvoudige vragen. Wat mij in ieder geval opvalt is dat Jesus iets met mensen doet. Er zijn mensen die zich beter voelen in zijn omgeving en die tot vrijheid komen. Of Jesus hen dan geneest en zo bevrijdt, of dat zij zichzelf leren bevrijden in zijn nabijheid, dat kan wisselen, maar Jesus doet wat met hen. Jesus

doet ook op een andere manier wat met mensen. Hij roept irritatie op, Jesus strijkt door zijn manier van doen mensen tegen de haren in en sommigen, zelfs familieleden van hem, denken dat hij gek geworden is. Zijn betekenis blijft in het evangelie naar Marcus voor een deel verborgen.

Wat opvalt is, dat de vier evangeliën allen vrij uitgebreid schrijven over het lijden en sterven van Jesus. Zelfs uitgebreider over het lijden en sterven dan over de opstanding (in Marcus, het oudste (?) is de opstanding het minst uitgebreid en zelfs wat dubieus). Het lijden en sterven is een gevolg van de irritaties en dus van de wat radicale opstelling van deze Jesus. Of is er meer aan de hand in dat lijden en sterven? Betekent het meer, betekent het theologisch en dogmatisch meer dan alleen dat het een gevolg is van het oproepen van irritaties en strijd?

God laat de mens nooit los

Ik weet niet hoeveel boeken of artikelen geschreven zijn over dat lijden en sterven van Jesus, in ieder geval heel veel. Het is ook de vraag of er ooit een moment kan zijn dat iemand daar het laatste woord over kan zeggen. In de evangeliën klinken nog wel

eens woorden dat het niet anders kon, dat het zo moest zijn. In de brieven (buiten de evangeliën) klinkt dat veel duidelijker. En in de systematische theologie (dogmatiek) is de lijn ontstaan dat alleen zo de verzoening met God plaats kon vinden. Dat wil zeggen dat alleen zo de (zondige) mens met God verzoend kon worden. Alleen langs deze weg van de kruisdood, de straf voor een misdadiger, kon de mensheid met God verzoend worden. Jesus als de onschuldige wordt gekruisigd voor de schuld van de mensheid. Zo heeft het in de dogmatiek gestalte gekregen. En er zijn teksten in de evangeliën, die in deze richting wijzen. Maar is het dan ook waar? Is de verzoening tussen God en mensen alleen op deze manier mogelijk? Ik heb sterk mijn twijfels. Ik kan me niet voorstellen dat God het op deze manier gewild zou hebben, wel dat God het op deze manier voorzien heeft. Ik geloof dat Jesus een rol speelt in de verzoening tussen God en mens, op een andere manier, veel sterker in de opstanding. Daar kiest God partij voor deze mensenzoon, die ook zoon van God genoemd wordt. Daar is de verbinding tussen Jesus en God, in die volgorde, het sterkst. Het lege graf is hét bewijs dat God de mens en de mensheid nooit loslaat, het bewijs van verzoening. Het lijden van Jesus maakt duidelijk hoe mensen geslachtefferd worden, hoe bepaalde mechanismen werken, hoe mensen soms met elkaar omgaan.

Kracht

We weten weinig over Jesus als het gaat om zijn historische leven, we weten veel meer over hem als het gaat om de betekenis van zijn leven. En dan vooral theologisch. En hoe zit dat dan met het geloof? Want theologie valt niet samen met geloof. Wat betekent deze Jesus dan voor geloof, ons geloof, mijn geloof?

Uit de mist van het historische verleden komt een mens naar mij toe, een mens die mij laat zien hoe God is. Uit de mist van het historische verleden komen woorden van de theologie naar mij toe, woorden van de dogmatiek, die mij vertellen dat God nooit loslaat wat zijn hand is begonnen te doen. Uit de mist komt naar mij toe het teken, dat er altijd een weg verder is, dat ik altijd een weg verder mag gaan, dat het einde niet het einde is. In de mist van de tijden merk ik dat er kracht wordt aangeraakt, mijn kracht en die van anderen, kracht om goed te doen, om vrede te stichten, om recht te doen. Kracht in vrijheid. Dat doet Jesus met mij. Dat doen allen die mij aan hem en daarmee aan zijn Vader doen denken.

Zo is Jesus evangelie, een voortschrijvend evangelie.

ds. G. Veening